Жоспар

Кіріспе

I тарау. Психикалық ауру балалар және олардың проблемалары

1.1 Психикалық ауру балалардың туындау жолдары

1.2 Психикалық ауру балалардың мінез-құлқын түзетудің психологиялық мәселелері

II тарау. Психикалық ауру балаларға көмек

2.1 Балалардың психикалық ауруларының жиілігі

2.2 Диагностика және әдістемелік мәселелер

Қорытынды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

https://www.topreferat.com

Кіріспе

Тәрбие процесін басқару өте қиын, ол еш уақытта бірқалыпты жағдайда өтпейді. Белгіленген мақсаттан ауытқып кетушілік болады. Өйткені педагогтар мен ата-аналар тарапынан баланың дамуында адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуында ағаттық, педагогикалық қателіктер жіберіледі.Осының нәтижесінде тәрбиесі қиын балаларды байқауға болады. Психикалық ауру балалар - бұлар оқуға, еңбекке, қоғамдық өмірге ықыласы жоқ балалар. Олар дөрекі, әдепсіз, барлық жағымсыз әдеттерге еліктеуге бейім келеді. Мұндай тәрбиесі қиын балаларды тудыратын себептердің бірі - үйелмен тәрбиесіндегі кемшілік, яғни балаларын оқытуда, тәрбиелеуде ата-аналардың жауапкершілік сезімінің жоқтығы бала мінезінде мейірімсіздікті, яғни қатыгездікті, дөрекілікті, өзімшілдікті туғызады."Психикалық ауру бала" дегеніміз кім ?" Бұл сұраққа жауап беру оңай. Бұл кім-кімді де ойландырар күрделі мәселе. Енді осы қиын балалармен кімдердің жұмыс істеуі керек?Мен әріптестерімді сөзге тартқанымда: "анау сыныптағы ана бала әбден шаршатты" деп реніш білдіреді, бұл раста шығар. Бірақ осы " Психикалық ауру бала" қайдан шығады? Бала іштен сондай болып тумайды ғой. Бәрі де тәрбиеге байланысты. Адамтану ғылымының күре тамыры - тәрбиеден кішкентай ғана қателік кетсе, еңбегіңнің еш кеткені. Шынын айтқанда, ондай қателіктер кімнен болсын кетіп жатады. Бір қолдағы бес саусақтың әр түрлілігіндей, мұғалімдер де бірдей емес. Бірі қатал, бірі жұмсақ дегендей. Алайда, көбінесе, "қиын оқушы" дегенде тек ұл балаларды ғана сөз етіп, сыңар-жақтылық танытып жүгенімізді жасырмаған жөн. Қыз бала қаға берісте назардан тыс қалып, олардың ертеңіне көріңеу көзге қиянаттық жасап жүргенімізді несіне жасырмақпыз ? Түптің-түбінде шариғат заңы бойынша ұзатылған қыздың тәрбиесіне тек қыздар кеңесі жауапты деу мүлдем түсінбеушілік. Күні ертең "қыз күнінде қыздың бәрі жақсы, жаман әйел қайдан шығатынын" ескермеуіміз-ау, әріптестер?

https://www.topreferat.com

Сөз жоқ, " Психикалық ауру бала" тәрбиесі ата-анаға да, мұғалімге де ортақ. "Менікі, сенікі" деп бөлу әбестік. Қиын баламен жұмыс істеуде қиын. Амал қанша, бәрінде де шыдамдылық қажет, білімділік пен біліктілік керек, олармен жұмыс жүргізгенде, ең алдымен, олардың жағымсыз мінез-құлықтары мен іс-әрекеттерін тізбектеп қана қоймай, жақсы, жағымды істерін де ескертіп, марапаттаудың тәрбиелік мәні бар Мұғалім баланың өз күшіне сенімін күшейтіп, оның ақыл-ой еңбегінде аз да болса, алға басқандық байқалатын мезгілді шыдамдылықпен күтуі тиіс. Бұл - алға басқандық, мұғалім еңбегі жемісінің біліне бастауы. Әйтсе де, бұдан былай бәрі де өз орнына келе қалады деуден аулақ болған абзал. Мұндай алғашқы болымсыз жетістіктің өзі де балаға қуаныш әкеледі, бала өз ісінің сәтті болғанына қуанады. Бұл жетістігінен ол өзіне жаңа күш жинап, бұдан былай да оны жақсарта беруге тырысады.Бала тәрбиесінің ортақтастығына байланысты ата-аналар мен мұғалімдер арасында шынайы байланыс керек. Мәселен, көп жағдайда ата-аналар мен мұғалімдер арасында өзара түсінбеушіліктен "қиын бала" тағдыры қиындай түседі. Бір нәрсеге көңілім толар емес. Ол отыз жыл бойы «е, не қылар дейсің, ертең өскесін өзі-ақ қояды» деп баланы басынан сипау, онсыз да оңбай тұрғанды ойсырату болмақ. Сондықтан ата-аналарға да, мұғалімдерге де ұстамдылық танытып, бала тәрбиесіне үстірт қарамай, міндетімізді қайсарлықпен атқарайық дегім келеді.

https://www.topreferat.com

Психикалық ауру балалар және олардың проблемалары

Отбасында баланың даму ерекшелігін зерттеуде соңғы кезде авторлар, жас ерекшелік кезеңдерін, даму заңдылығын ескеру арқылы, өз кезеңдік көз-қарасында қосуда. Алғаш психоанализде жас ерекшелік кезеңдеріне әсіресе балалық шаққа көп көңіл бөлген З.Фрейд болды. Фрейдтің пікірі бойынша жыныстық құмарту- адам дамуының басты белгісі болып табылады.Бір жасқа дейін*эрогенді аймаққа* жағымды түйсінуге жету бөлігіне ауыз қуысы мен тіл сілекейі жатты. Осы негізге сүйене нәрестелік –оралды кезең деп аталды Бір жас пен үш жас аралығында эрогенді аймақ болып ішектің сілекей қабаты қаралды. Бұл аналды кезең деп аталды.Бала бұл жаста сүйкімді және жекелік тазалық, қыңырлық, тұйықтық агрессивтілік ерекшеліктерді, меңгере бастайды. Келесі фаллистикалық кезең (3-5 жас) деп аталады, балада жыныстық құмарту жоғары деңгейде көрінеді. Фрейдтің жолын қуушы Э.Эриксон да өзінің кезеңдік бөлу негізіне басқа да белгілер енгізді. Бала дамуы өмір сүрген ортасының мәдениеті мен экономикалық деңгейіне байланысты. Әрбір келесі кезеңге сәйкес дағдарыстың берілуі қоғамдағы негізгі элементке жатады, оның қарапайым себебі адам институты мен өмірлік даму циклы бірге эволюцияланған болып табылады.

Бірінші кезең (туылғаннан бір жасқа дейін) негізгі сенім сенімсіздікке қарама-қарсы деген атқа ие болды. Бұл кезеңде ана мен бала арасындағы жағымды қатынастың қалыптасуы төтенше маңызға ие. Егер ана баласына қажеттіліктерін қанағаттандыруда өз қамқорлығын, сүйіспеншілік пен мейірімділік танытса бала өз жағдайының жақсы екенін, іс-әрекетінің басқаның күтуіне сәйкес келетінін сезеді. Нәресте қоршаған әлемге сеніммен қарауға үйренеді, ал бұл болмаса бірқатар бұзылыспен ауруға әкеп соғады.Екінші кезең, бір жастан-үш жасқа дейінгі жас кезеңіне сәйкес келеді, «ұятқа қарама-қарсы автономия» деген атқа ие болып, оның аяқталуы «Мен өзім» дағдарысын туындатады.

https://www.topreferat.com

Бала дамуының қарқындылығы оны дербес етеді. Ата-анның бақылау жасау, шектеу, тыйым салуы жиілей бастайды. Тұрақты түртпектеу баланың өз қажетсіздігін сезінуге негіз болады. «Шектен шығара ұялту» жасанды мінез-құлыққа әкеледі, егер бұл ұялу сезімін жоймаса, онда жасырын шешім шығарудабала қалайда жағдайдан шығуға талпынады. Бала осы жастың өзінде секем алу және ұялу сезіміне ие болып, қоғамға балалық қарғыс және ауыр сөздер арқылы үндеу тастайды. Сондықтан да ата-ана міндеті- бала жеке басын сыйлау және мөлшерден тыс басынбау болып табылады. Осы жағдайда ғана балада әділеттік қалыптасып, «кінәлілік сезіміне қарсы белсенділік» деген жас ерекшелік даму кезеңіне қоғамның толыққанды мүшесі болып енеді.

Үшінші кезең «Бастамашылдық немесе кінәлілік сезімі» 4-5 жаста балада айналасын зерттеу белсенділігі артады. Олар әлемнің құрылымын және оған қалай әсер етуге болатынын біле бастайды. Олар үшін әлем шынайы және қиялындағы адам мен заттан тұрады. Жалпы зерттеушілік іс-әрекеті нәтижелі жүзеге асқанда, олар айналасындағы адам мен затпен конструктивті тәсілде қатынас жасауға үйренеді және бастамашыл бола бастайды. Алайда оларды қатаң сынап және жазалайтын болса, олар көптеген іс-әрекетінде өзін кінәлі сезінуге әдеттенеді.

Қоғамның моральдық нормалары мен талаптарына сәйкес келмейтін мінез-құлықты әдетте әлеуметтік жат болатын балалардың аномал (кемісті) мінез-құлқынан айырмашылығы,әлеуметтік жат негізделген,жағымсыз шағын ортаның теріс ықпалымен, отбасындағы отбасы мен мектеп тәрбиесінің олқылықтарымен, қателіктермен сабақтас. Психология ғылымы жеке адамның адамгершілік өрісін жат мінез-құлықтың құрамыда, өзіне тән ерекше де «туа берді. «Қиын» аталатын балалар- педагогикалық назардан тыс қалған жеке жағынан өзгеруі педагогикалық қателіктердің салдары (әңгіме нерв жүйелері қажыған ақыл-ойы жағынан артта қалған балалар және дене сау болып отыр). «Қиын» баланың типтік ерекшіліктері жеткіншектік шақта неғұрлым айқын көрінеді;. бұл кезде

https://www.topreferat.com

баланың әлеуметтік позициясы өзгере отырып, оның жаңа ғана бірге оған деген қатынасты, оның қоғам арқылы мынада: біріншi жағынан, жеткіншектік шақ балалық шақтың типтік біз, өмір дербестікке, өзін-өзі бекітуге ересек адамдардың оның өсу «Қиын» жеткіншектің жеке басы құрылымның күрделілігі өмірдің ықпалдарына, қарым-қатынастар сипатына байланысты деп Л.С.Выготскийдің өзі атап көрсеткен болатын. «Қиын» деген жеке салу қажет балалардың кең ортасын білдіреді. Бұған ересектердің талабына, кеңесіне қарсылық көрсететін да іс жүзіндегі себебін анықтау оларға қатаң талап қоя және мен назар аудару - еркелік, қыңырлық, тілазарлықты болдырмау мен оны жеңудің негізгі жолы.Балалардың бір жеке жол табу әсіресе қажет, алдымен олардың тәртіпсіздігінің түп-тамыры анықтау керек. Бұл балалармен жұмыс істеу мақсатқа сәйкес ұйымдастырулы, олардың адамгершілігін,белгілі дербестігін ықпасымен әдеті жоқ, жалқау балалар құрады.Тәрбиешілерге және мадақтау,оның бойында еңбекке деген қажетсінуін ояту, сан алуан өте теріс қасиеті - жалған айту болып табылатын балалар да бар. Мұндай кемшілікпен күресе отырып кіші тән. мен шындықты әдейі бұрмалауды ажырату қажет. Жалған айту жазалаудан қорқудың да, жағымсы қылықтарын да, айналасындағылардың назарын өзіне аудару тілегінің де салдары болуы мүмкін. Балалардың жолдастықты өзінше бір де айту жиі кездеседі. Барлық жағымсыз көріністерін, оның қорқақтықпен, екі жүзділікпен өзара байланысын және талап қоюшылық жағдайын туғызу үшін тәрбиешіге көп тер төгу қажет. Балалардың кейбір бөлігінде мінез- құлықтың аффективтік формасы дамиды. Оларды не шадырлық, агрессивтік, қыр көкіректік, не көп тез өзін асыра бағалау немесе керсінше өзіне сенбеушілік туғызатын) мен толғаныстар мен мінез-құлықтың афективтік формаларының ұзақ уақыт іске қарым-қатынастарыныңқалыптастыруына әкеліп соқтырды. Балалардың ішкі тартыстарын шешу және болдырмау үшін дер кезінде істеу:1) балаға ілтипатпен, ізгі тілектеспен қарау; 2) оның күшіне, потенциалды

https://www.topreferat.com

мүмкіндіктеріне сену сияқты өте биязылықпен жеке-дара қатынасты қажет етеді.

1.1. Психикалық ауру балалардың түзеу жолдары.

Педагогикалық жағынан алғанда, бетімен жеткіншектермен тәрбие жұмысын жүргізу мейлінше жеке бас құрылымының бұзылуы,айқын көрінген -әлеуметтік жат, оның бағдарланған қалыптан тыс, «тікелей» тілектердің туралы теріс түсінікке алып келетін қарым-қатынастағы бұрмаланған бағыттылығы тән. Сонымен бірге тәртіп бұзушы жеткіншектер, зерттеулер көрсеткендей, көп жүйесіне оларды мақсатты түрде пен көмектеседі.

«Қиын» балалардың көпшілігінде теріс қылықтар ересектікке бой жете жетуге ұмтылуының салдары болып табылады. Жеке адамды адамгершілік жағынан бұзылуға түп тәрбиесінің кемшіліктерінде жатыр.Семья тәрбиесіндегі кемшіліктер мектептің бағыттауың, түзеуің,үйлестіруін қажет ететін тек қана бір жүгіруге болмайды, шулауға болмайды және тыс салу бұл күшейе түседі. Қара дүрсін түсінілген тәртіп балаларды еркін де белсенді іс-әрекетжүргізу мүмкіндігінен жолдастарымен, әсіресе екінші жылға қалып қою педагогтармен де қақтығысты қарым-қатынастар тереңдей береді. Тән сыйпастыққа ұмтылысына қарамастан,«қиын» балалар-3-4 сыныптарға қарай құрбылар коллективінен тыс қалады.Сыныпта белгілі орын бұл дерекілікке,күшіне сүйенген жалған беделдікке жүгінеді. Мектептен тыс уақытта өздеріне ұқсас жеткіншектермен байланыс олар « - қоғамға жат формаларын мектепке өте ауыр болады да ол жас және балаларды топқа біріктіретін«аула батырларының»ықпалына ереді. Бірақ бұл топқа балалар жалған жолдастықтан туатын қарым-қатынастан қандай да бір бәрі өзіндік салада, өзін-өзі көрсетуде, өсіп келе жатқан адамның жеңі, мүмкіншіліктер, мағыналылық, баланың қоғамға қажеттілігі ұғынылатын

https://www.topreferat.com

қарым-қатынастың шет қалуы оны оның іс-әрекетке қарсы қарым-қатынас туғызады. Сондықтан, «қиын» мектеп оқушысының. Жеке басының қалыпты адамгершілік үшін құрудың алғашқы кезеңінің бірі- тиісті жағдай және сөзсіз айқын көрінген тілектестік қатынасын құру болып табылады. тек қана көп жақ қарым-қатынастарын қалыптастыру болып табылады. Және де барлық баларды іс-әрекеттің көп жүйесіне енгізу аса маңызды орын алады. Оның керек, сонда ғана балалар мен ересектердің қарым-қатынастары, балалардың бір- біріне қатынастары, иеленеді. «Қиын» орын дұрыс көзбен қарайтындарын зерттеулер көрсетіп берді. Әр түрлі балаларда берілген көп салалы іс-әрекет және өзінше құрылады, тәрбиеге да да жеткіншектерді типтерге бөлу маңызды,мұның өзі тәрбие жұмысы тәсілдерін «қиын» балалардың жеткілікті дәрежеде талдап жасалған бірқатар типіне,Балалардың қоғамдық пайдалы ену жеке адамгершілік өрісі туралы мәліметтердің бүкіл комплексін ескере отырып жүргізілген. Бірінші топқа қоғамдық - жағымсыз, аномалды, моральға жат, қара қарсы көзқарастар жүйесі, қарым-қатынастардың, баға берудің деформацияланұы тән. Бұл топтың балаларында жолдастық, батылдық туралы өте дамыған. Олар арсыз,дерекі, төбелесқор болып келеді.Эгоизм басқалардың күйініш-сүйініштеріне жете сүйгіштіктің болмауы, пайдакүнемдікпен уақыт өткізуге ұмтылыс, кеременаулық пен апиездлік – бұл топтың міне деформацияланған қажеттіліктерді, ұждансыз ұмтылыстары бар мектеп оқушылары құрайды. Балалар моральға ат және байқалатын жасы кәмелетке толмағантәртіп сыйымсыздығымен ерекшелене отырып, бұл топтың өкілдері артықшылық жағдайға ұмтылып, Олар отырады.Үшінші топқа деформацияланған және жағымды қажеттіліктердің тән өздері жасаған тәртіп бұзушылықтардың лайықсыздығын түсінеді. Алайда балалардың бойындағы дұрыс адамгершілік жағдайға қарсы тұра білмеу қоғамға қарсы теріс қылықтар туғызып,моральға жат алып топты нашар деформацияланған қажеттіліктері

https://www.topreferat.com

бар өз сипатталады.Бесінші топқа тәртіп бұзу жолына кездейсоқ Олар жігерсіз әрі ықпалға берілгіш келеді.

«Қиын» бөлу тұтасымен түзетуге мүмкіндік беріп қоймай, сонымен бірге, қиын балаға жеке дара қатынас жасауды жол Мұнда «қиын» мектеп оқушыларын іске Бұл қызметті ұйымдастырғанда олардың ерекшіліктерін ескереді,оны көп салалы іске Дәл құрылған жүйе балалардың әлеуметтік жат мінез-құлықтарынбірте-бірте жойып, «қиын» мектеп оқушыларына тән қоймай, олардың бойында жеке адамның тұрақты моральдық -жігер сапасын қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

1.2 Психикалық ауру балалардың мінез-құлқын түзетудің психологиялық мәселелері

«Қиын» балалардың мәні, негізгі мағынасы, принциптері мен тәсілдері » және олардың проблемалары Көптеген зерттеулер мен тексерулердің жинаған мәліметтеріне қарағанда балалардың көпшілігінде психологиясының шайқалып қиындап кетуі, сондай-ақ көңіл-күйінің уақытша және айтарлықтай жиі кездесетіні мәлім болды.Алайда кейбір балалардың дәл өзінде емделудің қажеті болмайтын Емханаға алып келген баланы қарап тексеру кезінде шешілуге тиісті, емдеуге білу ең басты міндеттердің бірі болып саналады. өзі де жағдайы әлдекімді мазалайтынын білдіреді және бұған ықыласпен қарау қажет. бұл тек ауру мүмкін деп ойлап қалмау керек. Ата-анасы дамудың мүлде дұрыс де бола немесе баланың мінез-құлқындағы болар болмас ауытқуын үй ішінің шытырманды қиліқиі мол проблемасына байланысты болуы ғажап емес.Симптомдардың әр білдіретін шағымдары Каннердің еңбегінде толық суреттелген. Біріншіден, бұл жөн отырып "кіру билетінің" рөлін атқарады. Екіншіден,олар баланың жағдайының мәз үшін болуы мүмкін. Үшіншіден, ол төзуге болмайтын жағдайдың қарсыласу және қарай пайда болатын олар ішкі жан

https://www.topreferat.com

дүниесінің шиеленіскен проблемаларын шешетін құрал болып саналады, мысал үшін, мұндай жағдайларда, бала мектепте болған бір қобалжуын басуға тырысып, ішінің ауырғанын желеулетіп төсекке жатып қалады. ішкі жан құрал деп атауға болмайды, бірақ симптомның пайда әсер алу біз үшін сондықтан да ең алдымен соның мәнін түсінгіміз келеді. Бесінші, бұзылған мінез-құлықтың симптомдары айналасындағыларға сондай-ақ мұндай соткарлық мінез мектеп мұғалімдерінде абыржытып ашуландырады. Дәрігер баланы қарап мен бойынша, оның өзінен емес, ата-анасынан және мұғалімінен өзгеріп бұзылғаннан көріп –біліп мазасызданып жүрген жақындарынан алады. Ол үшін мынандай сауалдарға нақты жауаптар іздеу керек : Оны бұрын емес, неге дәл қазір мазалайды? Солай бола тұрса да, емханаға келіп қаралған балалардың үй дәрігер жасаған өтініш - шағындарына қарағанда баланың мінез-құлқының бұзылуы көбінесе үй климаттық жайсыздық ерекшеліктерімен жиі байланысты болатындығы анықталды. Балалардың байланысты олардың себептерінің үшін өзіміз өткерген тәжірбиеден екі мысал келтірейік. Сонымен, бір кезде бізге Смит деген әйел келді. Ол төрт өтінді. Анасының қызына жапқан шағымдары көп болды, бірақ біз үшін Шешесінің кәдімгідей мазасызданып айтқан шағымдары бойынша, Рашельдің тыс ол-бар баланың балауса шағындағы өмірге деген құштарлықтан шаттанатын дағдылы ақжарқын қуанышы ал кей бой бермей "долданып " кетуі, ол- бұл жастағы балалардың барлығының қасиетіне тән дағдылы табиғи тәсілі, ал тез , ол- тым ерте болады.Біздің бұл әйелмен әңгімеміздің нәтижесінде оның депрессиялық (сары уайымға түсіп мұңайуы) ауыр және қоса маскүнемдікпен де айналысатындығы оңай анықталды. Жүйкесінің тозып, ашушаң болып және жек бола оны іші сезетінін, бірақ оған жақсы ана болуға жеке басының өте қайғыратыны байқалады. Рашельді дәрігерге қаратуға мәжбүр еткен де - оның осы ішкі бір емханаға арнайы жіберілген балалардың біреуін ғана емес, қатарынан бірнешеуін қарауға тура келеді. Біраз уақыт жөнінде біздің ақыл-кеңесімізге мұқтаждығын де бізге

https://www.topreferat.com

жіберілген ер балалардың барлығының да бұзылған, сонда да олардың бізге мұнша көп балалардың барлығын бірдей бір мезгілде арасында жұмыс мәселесІмен орын дейін жұмбақ күйінде қалып келді. Әрине әр бала да бірақ, сонымен бірге мектепте жанама түрде шығу үшін сұрауға барған.Жоғарыда айтылған барлық жағдайлардың мазмұны мен оның мәні, екенін анықтап қою ғана емес, шындығын айтқанда, "проблеманың мәнісі неде және түсінудің керектігін көрсетеді. Тап осындай бағалаудың мәселелерін- біз он екі ер өткізген кезде алынған тексерудің нәтижесін талқылай отырып қарауымызға болады. Бұған дейін бұл екі баланың ешқайсысында дәрігер- психиатрға әкелмеген, бір психологиялық проблеммалары болды. Дегенмен, екі баланың да әр қайсысының өзіне тән жан ал жүйесінің қатты бұзылғандығы анықталды және оған қайткенде де емдеу жаңа кейін соңғы бір жылдың ішінде иығын қиқандататын және тісін қайрап шықырлататын (нерв) жүйесінің оқта -текте жұлқып қалатын еріксіз тартылуы пайда болды.Бұл әдет оқып сабақ үстінде отырғанда байқалып жүрді. Бұл әдет Гордон бір нәрсеге шала де, ал ойы ойынға айналысып кеткенде жоғалып кететін.Бала үй ішінің жағдайымен тағы да бір онда енді ұқсас, ол да дәл ғана анық жаңа әдет пайда болды.Бұл жаңа әдет те бірнеше айға созылғаннан кейін, бір күні ол кейін сабақ үстінде отырған кезде тырнақтарын тістелей бастайтын тағы да бір әдет Бұл да барлық жағынанда айтарлықтай денсаулығы мықты бала болды. Оның достары көп және еді. Ол тыс уақыттарда футбол ойнағанды ұнататын және оның үйге жиі ерегісіп дауласып, тіпті төбелесіп те қалатын жағдайлары туысқандық қарым-қатынастары жаман болған жоқ. Мейірімді және жарқылдаған ақ көңіл Гордон өзінің тәуелсіздік ерекшелігі бар еді және білек күшін көрсетуді ұнатпайтын. Ол бала және де тәп-тәуір оқыды. Оның әкесі аздап мазасыздау және өзін -өзі байсалды адам болды. Әсіресе, өзінің аса ұқыптылықпен көңіл қойып қарайтын жұмысына

https://www.topreferat.com

қатысты мәселелері оның алып оны Гордонның шешесі әкесіне қарағанда жайдары мінездінеу болды.

Сонымен, тұтастай алғанда, Гордонның ақыл ойы дені сау бала болып шықты. Баланың жаңа бірте-бірте бойы үйрене бастағаннан кейін көңілі

тыныштталып, мазасыздануы бәсеңдеді, ал аз Гордонның басқа мектепке ауысуына жаңа кезеңіндегі қиындықтарға қарамастан психиатрдың жәрдеміне мұқтаж болатындай оның психикасының соншалықты бұзыла қоймағандығына куә бола алады.Гордонға қарағанда Тоби психикасының келеңсіздігі жағынан әрқашан да ауыр бала болды. Ол бірге оның ұйқысы да жайсыз болды және ата-анасын өзінің таусылмайтын мыңқың сұрақтарымен барлығы ата-анасының Тобимен қарым-қатынасына бөгет болды, сондықтан да олар оған ұрысатын. Тобидің алғаш мектепке барғандығы жайында сөз болғанда бәрінен де бұрын оның және адамдармен кездесіп қалатындығына қауіптенетіндігі ата-анасын қатты алаңдатады. Өзін іздегендей ол таусылмайтын мыңқың сұрақтарын жаудыра да ұйықтайтын.Шешесін түнімен шақыры шығатын. ол бастайтын, тіпті, бір сөзін де дұрыстап айта алмайтын. Оның тамақ бар еді. отырады да ішіндегі ұнамайтынын қасындағы әкесінің ыдысына сала бастайтын.Тоби ешқашанда еш нәрсемен айналысуды білмейтін, күн босқа өткізетін және ол олармен кездескен сайын ұрысып-керісіп айырыласатын және оны міс десе оң тосып тұратын сотқар болды және ол өзінің жалғыздығына жиі Ол түрі жабырқы, түнжырап жүретін. Осының барлығынан басқа оған тағы да микробтардан өлердей қорқатын үрей - ол екі қолын күніне отыз реттен кем жумайтын. Ол шәугімді қояр алдында да, тәрелкені ұстар да қол да рет сабындап жуып жүретін. Ол жиналып тұрған адамдардың жандарына жақын бармайтын. Егер оған ондай жерге баруға қысым және ол және бажылдайтын. Әкесінің ауық-ауық басы айналатын жүйке (нерв) кейін онымен араларындағы үздіксіз қақтығыстары, әсіресе,

https://www.topreferat.com

соңғы бес жылдың қатты сезініп жүрді. Ол бір нүктеге қадалып, қозғалмай ұзақ отыратын болды. Сонымен бірге оның қараптан-қарап ашу-ызасы келіп, қалшылдап кететін және үрей Оның осы жақын арада ұйқысыздық сергелденге түскен және дәлелсіз қызғаншақтық сезімге бой алдырған депрессиялық дерті қатты ұстады. Әйелімен араларындағы бет дағдылы әдетке айналды. Тобидің шешесі осыдан екі жыл бұрын жалпы шағым жасап психиатрға барған болатын. Ол қараңғыдан және болды. Ата - анасының Тобиді тәрбиелеудің қиындап кеткендігі жайында айтқан шағымдарына қарағанда,оны басқа балаларындай аралығындағы ұрыс - жанжалдың шығуына тек Тоби кінәлі деп есептеген. Әрине, ата-анасының екеуі де бір бөлкім, психологиялық факторларға әсерін тигізетін көтеріңкі әсерлентіштіктің немесе желіктенің да Бұл оның дамуы шешесінің невротикалық бұзылуы байқалғаннан кейін ізінше және үй-ішінің және мінез-құлқының нашарлап өзгеріп кетуімен бір мезгілде тұспа-тұс келгендігі назар аудартады. Баланың психологиялық проблемаларының пайда болуында орны бар үй іші бұзылуының алатын орнының да соншалықты маңызы бар.Балалардың психикалық ұйылған диагностиканың мәселесіне келмес бұрын проблеманың мәнін және мөлшерін көздің алдына елестету психикалық ауруларға қатысты эпидемиологиялық зерттеулердің қорытындылары бойынша писхикалық бұзылулардан зардап шеккен балалардың саны шамамен бестен он бес есуі шиеленстіріп жіберген. Талқыланған зерттеулерде анықталған. Тағы бір маңызды мәселе, ол айтарлықтай жиі тек немесе толығымен болса да түсетіндігі байқалады. Мысалы, түнде ұйықтап жатқанда астына жіберіп қоятын әдеті тек өз үйінде болуы, ал үйге ол еш болмауы мүмкін немесе мектепке жүргенде көрсететін шалдуарлық, сотқарлық қылығын үйіне еш көрсетпеуі мүмкін. Қандай жағдайдағысы болмасын баланың мінез - құлқы туралы бұл бізге іс жүзінде қорытынды жасауымызға және сондай-ақ балалық жастағы психикалық дамудың табиғи бұзылуы жөнінде де біраз ой.

https://www.topreferat.com

II тарау. Психикалық ауру балаларға көмек

Психикалық күйзелістердің симптомдарының өздеріне тән ерекшелік жағдайларын қажет деген ұйғарымға келуте болады. Басқа болу проблемасы, тек баланың өз басында ғана емес, ең ортасымен өзара қарым-атынастағы де қандай болады?Мінез-құлықтың қандайының болса да ауытқуы ықтимал дегеніне баға беру үшін әр түрлі өлшемдердің бірнешеуі пайдаланылады. Оларға жататындар: баланың жас ерекшеліктеріне және бір жастағы балалар үшін ғана дұрыс деп саналады. Мысалы, нәрестенің жөргегі суланып қалғанда оған ата-анасы мазасызданып, онша көп және бұл төрт бес жасқа дейін астарына жіберe береді. Ал, он әдет сондықтан да бұл жастағыларда болып қалатын бұл сияқты деп Дәл осы сияқты жаңадан жүре бастаған жас балақайдың ақын кезде болып тұратын әдеттегі дағдылы жағдай (мұның тән айырылысқанына немқұрайлы қарайтын бұл жастағы баланың мазасыздануы үшін қисынды дәлел). Алайда бала ажырасып қалған кезде болатын қынжыла қайғыруы - өте да жағдай деп айтуға болмайды. Жыныс ерекшеліктеріне қатысты мәселені әңгіме қылғанда, тіпті балалық шақтың есейген кезінде де ер және қыз Ер балалардың көбісінде қыз тән да көбісінде еркектердің мінезіне тән кейбір қылықтарының Бұл- сай келетін заңдылық. Ер баланың мінезінде әйел мінезіне тән сирек кездесетін жағдай, сондықтан да статистиканың көзқарасында мұндай талап ететін бұл сияқты ауытқулардың мәселесі тек басқа бір кемістіктердің өлшемдерінің бұзылуынан шешілуі мүмкін.Күйзелістің сақталу ұзақтығы Бұрынғы айтылғандай, кез келген жастағы балаларды және тағы басқадай күйзелістердің болатындығы жиі көрініп тұрады. Алайда мұндай жағдайлардың сақталу балалардың көпшілігіне жуығы кезінде мектепке барғысы келмей, кежегесі кейін Бұл өміріндегі тек бір ғана күнде Көптеген айлар бойына, тіпті жылдар бойына мектепке кежірлігі

https://www.topreferat.com

әрине, алаңдатушылық туғызбай қоймайды. Бұзылудың дәрежесі Бір мезгілде көрсетіп шағымдар анағұрлым жиі кездеседі. Баланың жеке дара шыныдығында да көңіл аударуды аса қажет бар, егер олар психикалық өмірінің әр жағынан бір мезгілде әсерін қажет.

2.1 Балалардың психикалық ауруларының жиілігі

Симптомның мағынысы, сондай-ақ оның тура мағынысындағы табиғатының кейбір шектеулерінен де көбінесе баланың дұрыс тәрбиеленуі, ол екіншілеріне психикалық күйзелістер себеп болады. Шынында да, да, психикалық жағынан ауру балаларда да жиі кездесетін кәдуілгі әдет болғандықтан, ол психикалық аурудың нышанына жатпайды. Бұдан,алайда, диагностика үшін тап осы да жоқ шықтау керек. Керісінше, бала әсіресе ішкі жан дүниесі шифрығып шиеленісу психика күйзелісінің синонимы бола алмайды, әдет да оқта-текте болып тұрады,мәселен,құрбы-құрдастардың ара-қатынастарының бұзылуы, шынында да, байқалады, сондықтан мұндай жағдай тереңірек ауырлығы мен жиілігі. Біркелкі ұстамды мінез-құлықтың оқта-текте беретін әдеттегі құбылыс болғанымен, жиі-жиі қайталанып тұратын ауыр қалуынан әр нәрсені бір шатып, байланыссыз былдырлап бір долданып кететін немесе жүйке жүйесінің оқта-текте жұлқып қалып еріксіз тартатыны немесе осыларға тағы құбылыстары жайында сөз болған кезде, ең алдымен олардың көріну жиілігін бұзылудың нақты көрінісін көз алдына келтіру өте екі жарты сағаттай еденде аунақшып -дөңбекшіп бар дауысымен ойбайлап жылап, сосын өзінен-өзі тыныңсып сыры неде? түн қорқып үрейленетін себебі, түсінде көрген сұмдық қорқыныштарды таңертең оянғанда көз түн қара терге малынып және жылап шошып оянуынан болар деп ойлаулары неліктен ? түн көріне ме, жоқ әлде ойына бір-ақ рет көріне ме деген сияқты бұл жағдайлардың да дәл тағы бір маңызды аспект болып саналады. Басқа сөзбен оның жалпы балаларға тән

https://www.topreferat.com

ерекшеліктермен ғана емес, сонымен бірге тек бір баланың қалыпты жағдайындағы қажет. Әрине тіршілік ағымының барысында мінез-құлықтың әр түрлі қалыпқа түзілген құрылысы өте күрделі болуы мүмкін,алайда, егер де пісіп жетілудің және дамудың заңдылығымен түсіндіріп жағдайда, онда мұндай өзгерістерге әрдайым көңіл аударып отыру қажет.

Симптомның ситуациялық ерекшелігі Кеңінен болуы ешқандай ситуацияға ешқашан да тәуелді болмайтын тек ғана тым күйзелісті бейнелейді. Шындығында,симптомның ситуациялық ерекшелік дәрежесінде мінез-құлықтың ауытқуы емес де, назар аударып отырудың маңызы зор. Оның және басқа
адамдармен қарым-қатынасының проблемасындағы даму динамикасына белгілі бір дәрежеде ықпалын тигізеді.Сонымен, мінез-құлықтың қалыпты аталған барлық өлшемдердің әсер-әрекетіне назар аудару қажет. Алайда тіпті бұл да тек статистикалық мәліметтердің негізінде, Сонымен қатар қалыпты жағдайдан ауытқу дамуға қаншалықты зақым келтіретінін ескерген жөн. Уайым-қайғының үлкен сергелдеңі Балалардың бір-бірінен қалыпты кең. Бір сабырлық және сақтық ал және қарауды ұнататын құмарлық қасиеттер бар. Ол да, басқасы да өте оңтайлы, жанға жайлы және бірқалыпты әдеттегі да "дені таза" жасанды еліктеушілік мінез-құлықты талап етудің ешбір мағынасы жоқ. Баланың қол үзіп және сөз ең алдымен, оның салы суға кетіп, уайымға салынуы қандай қандай ерекшеліктері бар? Ол ешкімге жалынышсыз тәуелсіздігін, сол үшін өте деп тіл алмайтын мінезінің қолапайсыздығынан бақытсызбын деп сезіне ме ? Ол алмауынан оған немқұрайлы салқын қарап, тек өзінің ішкі дүниесіне ғана болуы немесе бірдеңені істегісі келгенімен, бірақ қалай істерін және балалармен қалай бастауға жүрегі дауаламай қиналуы мүмкін шығар? Иттен қатты қорқатынына шағым жасаған оның жақсы көрмейтіндіктен (шынында да бұл жерде ешқандай ырқынсыз үрей болмаған) оның жақын да бетер

https://www.topreferat.com

қалтырап, дірілдеп кететініне қарап білуге болар еді. Сайып келгенде, мінез-құлықтың долдануы баланың өзін бақытсызбын деп сезінуінің және бұдан да тері ол өзінікінің дұрыстығын мақұлдатып жақтату үшін деген жорамалдарды негізге алып, үшінші жағдайдағы долданудың себебін анықтап алу қажет. Даму прогрессивтігі, әр түрлі тіршілік қиындықтарының қайшылықтарынан алынған тәжірибесі, бір және қоршаған ортаны бақылауға алуды жоғары сатыға өсу қажетті аспектісін жасайды. Баланың дамуы ортаның талабына қарай өзгеріп отыратын психикалық процестің немесе оқиғаның әбден айқындалып қойылған ол бір ала болжалданады. Мысалы, бала әуелі өзімен-өзі, сосын ал Ерте шақтағы достықты тұрақты орныққан және терең сезімдегі достық деп әзірге айтуға болмайды, қарым-қатынастағы байланысы берігірек орнығып және ұзағырақ созыла бастайды, ол оған өзінің бар жан-тәнін салып және үйренеді, басқа адамдардың уайым-қайғысын түсінеді және әлеуметтік қатынастарда қолданылатын ауызекі және әр дақтарды іздерді, белгілерді, ишараттарды, нышандарды, тез Осы оның сәби кейбір адамдарға үйірсектеніп алып, ал олар бір болады. Бұл сияқты байланыстар уақыт өткен сайын бірте-бірте ыстық тартып де, де сол адамдармен көңіл жақындық байланысын үзбей, әрдайым сондай-ақ құрбы-құрдастарымен және де басқа ересек адамдармен араласқандығы және тәуелсіздік дәрежесінің айтарлықтай өскендігін көрсетеді.

Когнитивтік және сөйлеу тілі сияқты басқа да психологиялық ортаның қалыптасу симптомдары туралы сөз болғанда, бұл симптомдардың психикалық
дамудың және осы бағытына кедергі жасайтын дәрежесіне көңіл аудару қажет. Сонымен, қол таңдаған жағдайда бұл бейімділіктер баланың әлеуметтік даму процесін қаншалықты қалыптасып жатқанын және оның басқалардан дәрежеде
көрінетінін психиатор анықтап білуге тырысады. Баланың мінез-құлқындағы

https://www.topreferat.com

күйзелістің басқа адамдарға тигізетін ықпалы Ең ақырында, да яғни, басқалармен бірігіп өзара қимыл іс-әрекет пен өзара қарым-қатынас жасау арқылы әлеуметтік ортада рөл ескерткен дұрыс болар еді. - ең және адамдардың мен негізі болып саналады. Бұзылған мінез-құлықтың барлық көріністеріне сәйкес өзаралық жеке қарым-қатынасты мағыналы әсер етеді ? Оның дәлдығы адамдармен ара қатынасын жай ғана тына ма әлде ма? проблемасы мінез-құлықтың ерекшеліктерімен сонщалықты байланысты болмаса да, ортаның талабына қарай өзгеріп отыратын психикалық процестің жұмылдырушылығы мен өзара бірлесіп әрекет жасау тәсілдерінің түрлері де тап сондай кездеседі.

2.2. Диагностика және әдістемелік мәселелер.

Диагнозды қою, яғни, жоғарыда аталған өлшемдеріне сәйкес табылған психикалық күйзелістің жаратылысын - бойынша, әдеттегідей бірден түсінікті бір сөзді қолдануға тырысады. Сырқат адам туралы сөз болғанда, оның митралдыстеноз қан жолы өкпе бар айтады. Белгілі бір ауруларға қатысты бұл терминдер сырқаттың негізгі басты бір да, бір ғана және сырқаттың емдеу жағдайын айқындайды. Мұндай көзқарас бойынша, туберкулез ауруы туберкулез оны ол бацилл бактерияларын өлтіреді. Аурудың атын анық көрсететін терминнің беретін ақпаратты мағлұматы өте көп, дәл қойылған диагноз дәрігерлердің практикалық жұмыстарына өте үлкен пайдасын тигізеді. Шынында, істің және бұл өте маңызды кезеңдерді ескермейтіндігі дәрігерлерге де жақсы мәлім. Мысалы, туберкулез ауруы пайда болуымен бірге, көбінесе тұқым қуалайды, дұрыс тамақтанбаудан және тұрмыс-тіршілік жағдайының қиындығы да бұл аурудың факторлар да әсер етуі мүмкін деген жорамал бар. Қалай болғанда да, бұрынғы өткен жалпы Шизофрения немесе маник бір шалдыққаны деп үйғарған, ал ғалымдар оның шығу себебінің бір ғана Тап осы бала өте күйзелісіне біршама баға берген кезде қолдануға болады, көп ғана дерт екен дейтін көзқарас дұрыс болмайды.

https://www.topreferat.com

Психикалық күйзеліс - ол - дерт проблемалары өте күрделі болуы мүмкін және оларды оңша түспейді, оның үстіне психикалық күйзеліс бір мезгілде бірнеше факторлармен детерминделеді. Психикалық күйзелістің шығу себептері дағдыдағыдай көп, алып қарауға тырысу ешқандай да мағына бермейді. Кезінде психиатрияда "мы жолмен зақымданған мидың синдромы" немесе "мидың органикалық жолмен аз зақымдануың туралы әңгіме болған сияқты болып алайда дәл солай ойлағандар қатты жаңылысқан еді. Органикалық жүйемен зақымданған мидың бірыңғай синдромы олар ажыратылмайды, мидың органикалық зақымданғаны да, не зақымданбағаны да болуына әруақытта себеп бола бермейді. Әрине, бұл сияқты зақымның бұл баланың арттырады, алайда бұл фактор нәтижесінде болады. Сайып келгенде, мидың органикалық қызметімен еш уақытта санаса алмайды. Балаға психоз немесе ақыл-ойы артта қалған диагнозының қайсысын қойған дұрыс деген даулы айтыстың да тағы да байланысты, мұнда жүрек ревтомизмі мен оның іштен туа диагностика түріндегі диагностика жөнінде сөз болады. Бұл екі жағдайда да түрлері бір-біріне мүлде ұқсамайтын ситуациялар жайында сөз баланың эмоциональдығына және мінез-құлқына құқықтық жағдайының да бар, оның байланысты. Негізінде ол да, бұл да диагноздың әр түрлі құрамды бірақ өте маңызды. Балада психоз болғанымен, бірақ ақыл-ойы дұрыс болуы мүмкін немесе керісінше, оның ақыл-ойы артта қалғанымен, бірақ психоз болмауы де болмауы мүмкін. Психоз бен ақыл-ойының артта қалуы баланың психикалық даму әр да олар оның жан-жағын қамтып, әр түрлі сипаттайтынын түсіну кажет. Тап осындай ойланып-толғанулардың негізінде және пайдасыз болып шықты, дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының жұмысшылар тобы жыл психиатриясына қарай мультифакторлық тәсілді зерттеп жетілдірді. Бұл тәсіл да ол жеткілікті дәрежеде клиникалық ойлау стиліне тура да, жұмыс схемасын ұсынатынын алғашқы зерттеулерде көрсетті. Осы кітаптағы баяндалып отырған диагностика құрылған, алайда біраз

https://www.topreferat.com

ерекшеліктері бар Диагностика бес аспектіге бөлінеді:1) клиникалық даму клиникалық психиатриялық синдром;3) этиологиялық биологиялық факторлары;4)этиологиялық психоәлеуметтік факторлары;5)дамудың бұзылуы.Осы оның бес болса да, баланың проблемалары туралы ақпарат міндетті түрде болу керек. Осындай бір мінез-құлықтың синдромы - эпилепсиямен ауруының зардабынан қарым-қатынасқа тән шала бүлінуден, ақыл-ойы дұрыс балада дезадаптация болатындығы байқалады. Синдромдардың диагностикасы Әрбір диагностикалық категория және әр түрлі әдістерінен тұрады. Болуы мүмкін бұзылуды анықтау үшін жекелеген әрбір жағдайда нышанын егжей-тегжейлі толық талдауына тура Бұл және қиын болып көрінуі мүмкін, сондықтан да кейде дәл қай механизмнің ықпалынан екенін де анық білу бар мүмкіндігінше, осы жолмен алға қарай жылжи берудің маңызы өте әр екі Әрбір жағдайда біз диагностикалық процестің симптомынан бастап тым күрделірек психиатриялық және одан тән ерекшелігі бар субсиндромға дейінгі қимылын қадағалаймыз. Процедураны оңайлату үшін симптомдардың тармақталған схемасын пайдаланып қаламыз. Қарапайым және жинақы болмауы мүмкін екенін, әсіресе, бірнеше әр түрлі бір жағдайлар едәуір жиі кездесетінін ескеру қажет. Баланың мектепке бармай болады. Кездейсоқ себептерден кездесіп қала беретін төтенше жағдайлар әр келуі мүмкін: ата-анасының шешімімен кішкентай інісін немесе қарындасын қарап тыруға өз кетуге бейімділігі, немесе мектепке бас сылтаулардың барлығы оның эмоциональды бұзылуына байланысты болатындықтан, мектептнебармай қалуына осы оның сабаққа қатысқысы келмегендігінен, өз кезегінде әр да мүмкін. Бұл жағдайлардың бір-бірінен қандай айырмашылықтар бар екенін көрейік. Схематикалық процедураның талдауы Ең лағып жүрген баланың немен айналасатынын анықтау қажет. Егер үйде шығып мектепке бала онда ол кино көруге, театрға кетуі немесе ойнап кетуі бас фобия азырақ болса да жиі

https://www.topreferat.com

кездеседі. кездесуден үрейленуі, ал екіншісінде - автобус, пойыз және сөз Екі да жолда адамдармен кездесіп қалу және көліктен жүру сырын сыртқа шығармаудың ең оңай әдісі - мектепке барудан бас тарту болды.Біріншіден, бала үйде немесе өзін Егер оның бірқалыпты жақсы және көңіл-күйі шат-шадымынан болып көрінсе, онда біз оның негізі әлеуметтік байланыстан қашқақтауға тырысуынан деп үйғаруға болады. Егер ол қайғыға батып түнжырап жүретін болса, өзін бақытсыз онда оның мектепке барудан бастартуы деп келмеудің сабақ кестесіне байланысының бар-жоғын білу қажет. Егер баланың мектепке бас оның бас мен белгілі бір жағдайдың арасында берік байланыстың бар бір егер өзін үйде кетсе, туысқандарының үйіне жұмсаса, барғысы келмесе немесе мектепке бас тартуына себепші болған айырылып қалу қаупінен алаңдауы.Энкопрез Баланың үлкен дамбалын былғап қоятын немесе кез келген жерге отыра салатын болады. Баланың іші Егер ол шынында да солай болса, онда мегаколон деп аталатын жерінің бұзылуы мүмкін. ол тұрып алады. Сондықтан да мұндай жағдайда басты мәселе іштің жүрмей қатып қалуынабайланысты болады.Егер баланың ішегіндегі қатқан нәжіс жоқ онда сонымен қоса ол баланы пастайды. Ішек қызметінің бұзылуына себеп болған бір сырқаттың өтуі жаңа келген нәресте алғашқы кезде дембіл-дембіл астына жіберіп, жөргегін былғап тастайды. Кейін өсе келе ол оның қажеттігін білдіретін саналы сезімі жетіле бастайды;б) дәретке отыратын белгіленген ол болатынын түсіне бастайды.Егер балада нәжістің келетін уақытын алдын-ала бақылап отыратын түйсік-сезім қызметі жеткілікті дамыған болса, онда ол отыра салады.Нәжісін ұстап тұра алмау тек лайықты орынға отырып дағдыланбаудан ғана болмайды. Ол де күйзелістің қандай себептермен пайда болатындығынын зерттеп білуге диагностика жәрдем береді. Кейде ішектегі нәжіс қалдықтарын физиологиялық жолмен тек қана түсіндіріледі. Мысалы, ата-анасымен

https://www.topreferat.com

арақатынасы бұзылған бала, сайып келгенде, өзінің наразылығын білдіруіне болады.

topreferat.com Қазақша рефераттар...

https://www.topreferat.com

Қорытынды

Психикалық бұзылулардан зардап шеккен балалардың саны бұл сияқты бұзылуға шалдыққан балалардың тек азғантай бөлігі ғана психиатрдың да психикалық дамудың бұзылуына жәрдем бере алатын тек психиатр деп тұрғандай, психикалық күйзелістің кейбір түрлерін түзетуге емханада және одан медициналық білімдері болмаса да педагогтар мен психологтардың, тіпті әлеуметтік мекеменің қызметкерлерінің де мен оның немесе "кімнің кінәлі" екенін ғана неде және "оның қалай пайда болғанын" дұрыс түсінудің қарағанда, тәртіп бұзуға ең бірінші түрткі болған оқиға баланы тікелей тәртіпсіздікке әкелмейді, әуелі қайғыға ұшыратады соқтырады. Міне, тәртіп бұзу содан пайда - үлгере алмаушылық. Кейбір оқушы қатар-құрбыларынан сабақта артта қалып қойып, тәртіп бұзуын өзінше деп Мұны келеді. Бұл мінез көбінесе менменсуден, бала мінезінің да, тәртіпсіздікті баланың бойына біржолата сіңіп кеткен әдет деп, барлық бұзу тек байланысты емес, оның үй ішіндегі жағдайларға да айталық ата-ана әр келуіне байланысты. Бала үнемі жақсы психологиялық жағдайда тәрбиеленуі, оқуы, өсуі қажет. Сонда "мен" деген сенімділігі, өзіндік сезімі туады. Мұндай "мен" бейнесі кез-келген дұрыс дамуына мүмкіндік береді.

https://www.topreferat.com

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Серiкбаев К. "Қиын балаларға көмек." «Ұлағат» журналы 1998-2006 ж.ж аралығы.

2. Петровский А. В. "Педагогикалық және жас ерекшелік психологиясы" Алматы, Білім, 1987.

3. Крупская Н. К. "Воспитать общественника коллектива" пед. соч. 3-том. Москва 1959.

4. Әділова К. "Қиын оқушыны тәрбиелеу қиын ба? Бастауыш мектеп, 2002/5

5. Сухомлинский В.А. Рождение гражданина. "Молодая гвардия",Москва, 1971.

6.Кржахметова К. "Қиын балалар жайлы түсінік" «Ұлағат» журналы, 2001/1.

7. Сухомлинский В.А. Как воспитывать настоящего человека.Москва, 1975.

8. Крянбаев Ж.Б. Қоянбаев Р.М. "Педагогика" Астана, 1998.

9. Марьенко И.С. Оқушыларды саналы тәртіпке және мінез-құлық мәдениетіне тәрбиелеу. " Мектеп", Алматы, 1987.

10. Вестник журналы "Қайнар" психология, социология сериясы. 2005 ж.

11. Сухомлинский В.А. Трудные судьбы. Изд-во "Знание", Москва, 1967.

12. Жарықбаев К. Из истории развития педагогичесой мысли. Алматы, 1978.

13. Елікбаев Н. Ұлттық психология. Алматы, 1992.

https://www.topreferat.com